

המגדל בהמות בתוך ביתו

רב דניאל שטיין

א. ים של שלמה ב"ק (פ"א סי' מ"ח) - נראה לי דאסור לגדל אדם בתוך ביתו אותם ה' חיות אפילו לא עשו עדיין שום היזק מאחר שדרכן לטרוף, והוא סכנת נפשות אפילו לגדולים, קל וחומר לילדים קטנים ואפילו באותם שבני תרבות נינהו מ"מ אסירי וכו', אף שמסקינן בפ"ק דסנהדרין וכו' אסור להורגם בפחות מכ"ג משמע דאית להו תרבות וכו' היינו לעניין דאין מותר להורגן, אבל מ"מ אסור להשהותם בביתו משום סכנה. וכן חילקו התוס' וכו' דדוקא לעניין כל הקודם להורגן יכול להיות שהם בני תרבות ולא לשאר מילי, והסברא נותנת, דאי ר"א סבר אפילו מותר להורגן, והם הפקר, לכל הפחות לדברי ת"ק אסור להשהותם וכו', ונ"ל דאפילו קשור בשלשלת של ברזל, כגון ארי בגוהרקי שלו, אסור להשהותם. דאין אפטרופוס לאריות. והא ראייה, דר"ת מפרש דהתנא איירי בארי קשור כו', ואפ"ה סבר רבי אליעזר כל הקודם להורגן כו', אם כן לכל הפחות לת"ק אסור להשהותם.

ב. משנה ב"ק (טו:) - הזאב, והארי, והדוב, והנמר, והברדלס, והנחש הרי אלו מועדין, רבי אלעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדין, והנחש מועד לעולם.

ג. רמ"א (אהע"ז סי' ה' סע' י"ד) - כל דבר הצריך לרפואה או לשאר דברים, לית ביה משום איסור צער בעלי חיים ולכן מותר למרוט נוצות מאוונות חיות, וליכא למיחש משום צער בעלי חיים ומ"מ העולם נמנעים דהוי אכזריות.

ד. תשו' נודב"י (תנינא יו"ד סי' י') - ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר ולא מצינו איש ציד רק בנמרוד ובעשו ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב וכו', ואיך ימית איש ישראלי בידים בעלי חיים בלי שום צורך רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה ואי משום שדובים וזאבים ושאר חיות הטורפים מועדים להזיק והרי אמרו שהזאב והארי כו' כל הקודם להרגן זכה, גם זה טעות הוא מתרי טעמי, חדא שאין הלכה כר"א בזאב וארי ודוב ונמר וברדלס וכו', ועוד אפילו לר"א הרי אנן קיי"ל כריש לקיש דדוקא כשכבר הרגו וכו', ואמנם אכתי יש לבעל הדין למצוא מקום ולומר דהיינו כשיש להם בעלים ויש להם תרבות וכו' וא"כ אותן שלא נתגדלו בבתים אינם בני תרבות ודרכן להזיק וכו' ואמנם גם זה אינו ענין לנדון דידן דהתם כשבאו לישב במקום בני אדם והם באו לידם וכו' אבל לרדוף אחריהם ביערות מקום מעונתן כשאינן רגילין לבוא לישב אין כאן מצוה ואין כאן רק לרדוף אחר תאות לבו.

ה. רמב"ם (פ"ה סנהדרין ה"ב) - אפילו ארי ודוב ונמר וברדלס שהן תרבות ויש להן בעלים שהמיתו מיתתן בעשרים ושלושה.

ו. גמ' ב"ק (טו:) - מניין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו, ואל יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו ת"ל אלא תשים דמים בביתך.

ז. גמ' ב"ק (פ.) - ר' ישמעאל אומר מגדלין כלבים כופרין וחתולים וכו' מפני שעשויים לנקר את הבית.

ח. משנה ב"ק (עט:) - לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת. [פרש"י ז"ה את הכלב - מפני שנושך ומנבח ומפלת אשה מיראתו].

ט. גמ' ב"ק (פג.) - תנו רבנן לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן קשור בשלשלת, אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר, וקושרו ביום ומתירו בלילה. תניא, רבי אליעזר הגדול אומר המגדל כלבים כמגדל חזירים, למאי נפקא מינה, למיקם עליה בארור.

י. תשו' שאילת יעב"ץ (ח"א סי' י"ז) - ביחוד באותן כלבים חלקים וערומים שאין להן שערות וקונים אותן בדמים יקרים לשחק ולהשתעשע בהן ולגעגע עמהן, וגם משום מושב לצים אסור לשחוק עמהן, שהוא ממש מעשה ערלים בר מנן.

יא. שו"ע (או"ח סי' ש"ח סע' ל"ט) - אסור לטלטל בהמה חיה ועוף. [מש"ב טק קלו - דהם בכלל מוקצה כעצים ואבנים דהא לא חזו].

יב. תשו' מהר"ח או"ח (סי' פ"א-פ"ב) - נ"ל אעפ"י שבעלי חיים מוקצים נינהו מ"מ נ"ל להתיר לטלטל עופות המצפצפים בקול נאה בכלובו כיון שבני אדם נהנים בקולם לאו מוקצים נינהו וכו'. ועל העופות לא מלאני לבי להתיר דאין ללמוד היתר שמוש בעלי חיים מהיתר כלים. דאף כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ולצורך מקומו מותר. אבל צרורות שבחצר אפילו צריך מהם צורך גדול אסור לטלטל משום דאין תורת כלי עליהם הכי נמי בעלי חיים. ויש לאסור יותר בעלי חיים דאין משתמשין בעלי חיים ולא פלוג רבנן בעלי חיים.